C PROGRAMSKI JEZIK

Dragan dr Dinu

C PROGRAMSKI JEZIK

- Dennis Ritchie, razvijen 1969. – 1973.
- Jedan od najupotrebljavanijih jezika do danas
- Jezik treće generacije sa mogućnostima druge generacije
- Obezbeđuje programeru maksimalnu procesnu moć uz veliku odgovornost
- Programski jezik operatora i izraza
- Inspiracija mnogim drugim programskim jezicima
- Često upotrebljavan alat za pravljenje sistemskog softvera
- Mali programski jezik (mali broj naradbi) i brz
- Fleksibilan i prenosiv

SLUŽBENE REČI

- **Samo 32 reči**
- **CASE SENSITIVE**

auto	break	case	char
const	continue	default	do
double	else	enum	extern
float	for	goto	if
int	long	register	return
short	signed	sizeof	static
struct	switch	typedef	union
unsigned	void	volatile	while

ALFABET

~ ! # % & * ( ) - _ + = [ ]

{ } : ; ' " ? < > / , \ |

- ali i kombinacije

== -- ++ >> <<

- plus **SLUŽBENE REČI**

OSNOVNE SINTAKSNE KATEGORIJE

- **CIFRA: 0 1 2 ... 9**
- **CEO BROJ:**

  +3 3 -3 0012 156
- **BROJ:**
  - **decimalna tačka a ne decimalni zarez !**

  +7.12 7.12 -7.12 0012.89564
- **SLOVO: A B C ... Z a b c ... z**
- **ZNAK: SLOVO ili CIFRA ili ! ili ~ ili ... ili ?**
- **KARAKTER:**

  'a' '\n'
- **TEKST:**

  "Jos danas" "Dan za danom..."

STRUKTURA C PROGRAMA

OSNOVNA STRUKTURA C PROGRAMA

- Linearna u jednom nivou
- Top-down razvoj
- Prevođenje u jednom prolazu
- Prvo definiši pa tek onda koristi !

DIREKTIVE PRETPROCESORU

SEKCIJA GLOBALNIH PODATAKA

PROTOTIPOVI drugih FUNKCIJA

```
DEFINICIJA main FUNKCIJE
{
....
}
```

```
DEFINICIJE drugih FUNKCIJA
{
....
}
```

PRETPROCESOR ...

- **Pretprocesira izvorni C kod:**
  1. **Eliminiše trigrafe**
     ??[postaje { a ??- postaje ~ ....
  2. **Svođenje više blanko na jedan i eliminiše komentare**
     /* */ , //
  3. **Zamenjuje iskejp sekvence sa ASCII**
     \n u 10 13, \a u 07 ...
  4. **Identifikovanje i izvršavanje pretprocesorskih direktiva**

```
#include <stdio.h>
#include "naziv.h”
#define MaksimumPosetilaca 350
#define cetvrtina(vrednost) ((vrednost)/4)
#undef
#if ... #elif ... #else ... #endif
```

PRETPROCESOR U PRIMERU ...

- #include
- Uključivanje zaglavlja datoteke
- Čita se i kopira sadržaj datoteke
- < ... > traži u standardnom include folderu
- " ... " traži u folderu u kojem se nalazi izvorni kod
- Standardni ulaz/izlaz stdio.h
- Funkcije opšte namene stdlib.h (radilo bi i bez stdlib)

```
#include <stdio.h>
#include <stdlib.h>

int main()
{
   printf("Hello world!\n");
   return 0;
}
```

... PRETPROCESOR U PRIMERU


```
#define cetvrtina(vrednost) ((vrednost)/4)
...
x = cetvrtina(36);
...
x = ((36)/4);
x = 9;
```

```
#define MaksimumPosetilaca 350
...
x = MaksimumPosetilaca;
...
x = 350;
```

MAIN FUNKCIJA

- **Početna tačka svakog programa**
- Može biti sa parametrima ili bez
- Postoji samo jedna **main** funkcija

```
#include <stdio.h>
#include <stdlib.h>

int main()
{
    printf("Hello world!\n");
   return 0;
}
```

ISKAZI I PROGRAMSKI BLOK

- C programski blok čine iskazi zatvoreni unutar para vitičastih zagrada **{ }**
- Iskaz je sekvenca jednog C izraza i simbola tačka-zarez **;**
- Izraz predstavlja poziv funkcije, neka operacija i sl.

```
{
   int a, int b = 113, float pi=3.14;
   printf("Hello world!\n");
}
```

IDENTIFIKATORI …

- Fundamentalna stvar u programiranju
- Služe za imenovanje raznih stvari u programu
- Jako je važno razumeti kako se daju imena
- Dobar programer koristi i deklariše identifikatore na konzistentan način (uvek dosledno)
- Identifikator je sekvenca karaktera, brojeva i donje crte (’_’)
- Identifikator započinje slovom ili donjom crtom

```
N   n   _rate   x15   quite_a_long_name   HelloWorld
```

… IDENTIFIKATORI

- U identifikatoru nisu dozvoljena prazna mesta (space)

```
ovoJeValidanIdentifikator
ovi nije Validan identifikator
```

- U C-u se pravi razlika između malih i velikih slova (case-sensitive)

`HelloWorld`, `helloworld`, `HELLOWORLD` i `hElloWorLD`

su sve validni identifikatori, ali različiti

- Rezervisane reči ne mogu biti identifikatori (`class`, `public`, `if`, `else`, `while` i ostale)

- Identifikatori koji se sastoje od više reči mogu koristiti crticu za njihovo razdvajanje ili se svako početno slovo reči sem kod prve piše veliko: `helloWorld`

PROMENLJIVE

PROMENLJIVE ...

- Program transformiše ulazne podatke u izlazne (rezultat)
- Mogu se koristiti i međurezultati
- Podaci se čuvaju u promenljivama, slično opštem broju u matematici
- Predstavljaju i mesto u memoriji
- Dodela vrednosti (nije isto što i izjednačavanje u matematici)

```
a = 5;        b = a + 13;        a = a + 2;
```

... PROMENLJIVE ...

- Dodela vrednosti (nije isto što i izjednačavanje u matematici), jer je promenljiva i mesto u memoriji

- Prvo se pročita stara vrednost, te se ona uvede u izraz, nakon čega se rezultat izraza upiše umesto stare vrednosti

```
a = 3;
a = a + 2;
```

```
a + 2
3 + 2
5
```

```
a = 5;
```

... PROMENLJIVE ...


```
#include <stdio.h>
#include <stdlib.h>

int main()
{
   int a = 5;
   int b;

   printf("Promenljiva a ima vrednost: %d\n", a);

   b = a + 13;
   a = a + 2;

   printf("\nPromenljiva b=a+13 ima vrednost: %d\n", b);
   printf("\nPromenljiva a=a+2 ima vrednost: %d\n", a);

   return 0;
}
```

Posle svega saberite a i b, rezultat sačuvajte u b i prikažite b

... PROMENLJIVE ...

- Za svaku promenljivu definiše se:
  - **Naziv**, identifikator, preko koje se identifikuje i koristi, mora imati deskriptivnu komponentu da bi se lakše identifikovala i koristila
    - **C razlikuje mala i velika slova!**
  - **Tip podatka** koji se čuva u promenljivoj (ceo broj, razlomljen broj, karakter, tekst, niz, logička promenljiva, niz od 40 brojeva)
    a koji određuje i koliko mesta u memoriji zauzima promenljiva
  - **Vrednost promenljive** (dobra praksa je uvek dodeljivati vrednost promenljive)

    int a = 5; **int b;** **kolika je početna vrednost b?**
  - Ograničenje na vrednost promenljive (5 < ocena < 10)

... PROMENLJIVE

- Mesto deklarisanja promenljive nije ograničeno (može bilo gde u kodu)
- Preporučuje se da se promenljive deklarišu na jednom mestu (najbolje na početak programskog bloka), jer je lakše za održavanje programskog koda
- Ako nije drugačije označeno, promenljiva važi (vidljiva je) od mesta deklarisanja do kraja programskog bloka
- Programski blok (programska celina) određena **{ }**

DOSEG PROMENLJIVE


```
#include <stdio.h>
#include <stdlib.h>

int main()
{
   int a = 5;
   printf("Promenljiva a ima vrednost: %d\n", a);
   printf("\nPromenljiva b ima vrednost: %d\n", b);
   a = a + 2;
   printf("\nPromenljiva a=a+2 ima vrednost: %d\n", a);

   int b;
   printf("\nPromenljiva b ima vrednost: %d\n", b);
   b = a + 13;
   printf("\nPromenljiva b=a+13 ima vrednost: %d\n", b);

   return 0;
}
```

Da li ovo može ovde?

Da li ovo može ovde?

a

b

TIPOVI PODATAKA

TIPOVI PODATAKA

- Definišu dostupne tipove podataka u nekom programu
- Određuje:
  - **količinu memorije koju će zauzeti promenljiva**
  - **opseg mogućih vrednosti**
  - **dozvoljene operacije**
- Više tipova podataka koji opisuju brojeve:
  - int, unsigned, short, long (celi brojevi)
  - float, double, long double (realni brojevi)
  - char (karakter / može i kao broj)
  - **boolean (logički tip)?**
- Koliko koji tip zauzima memorije zavisi od konkretne implementacije C kompajlera

TIPOVI PODATAKA PREMA C99

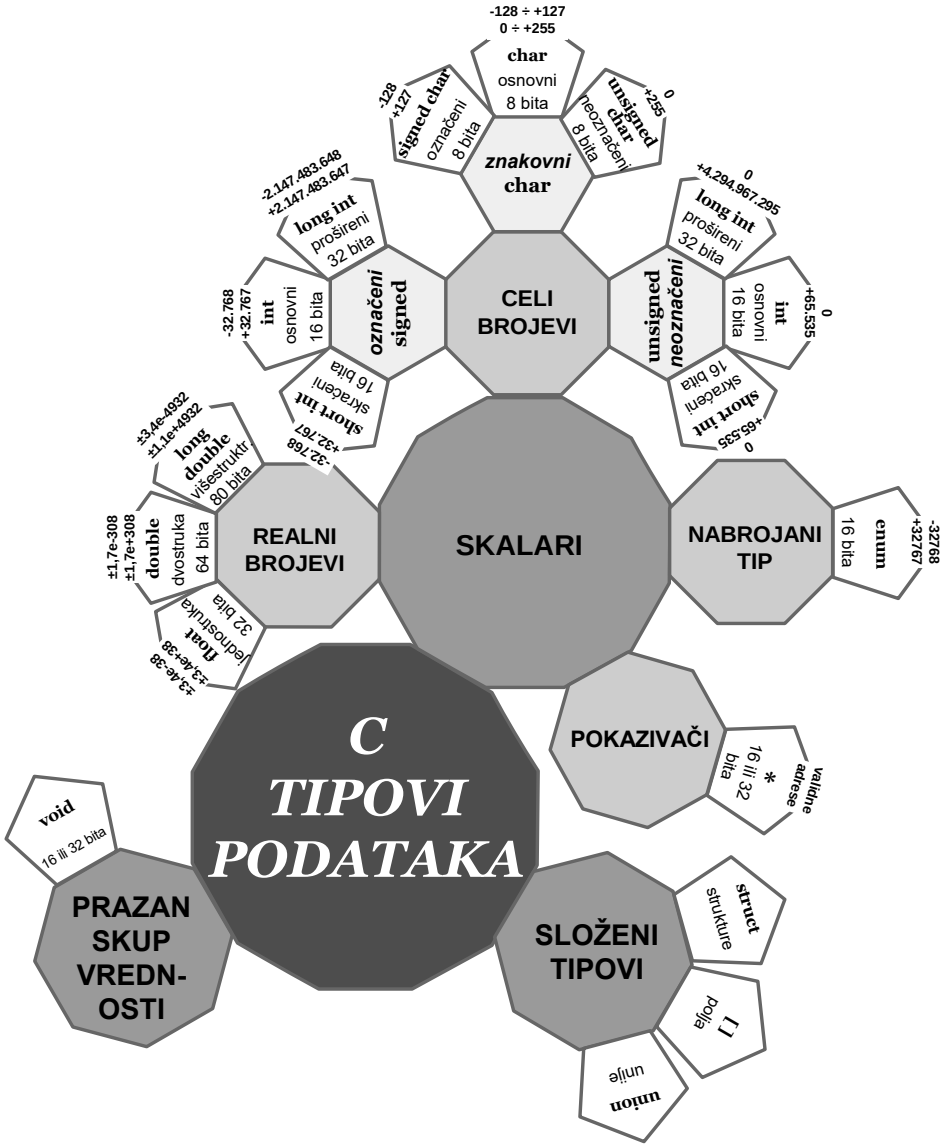

CELI BROJEVI

- Celobrojne vrednosti:

  3, **7**, **-13**, **12000**

- Najčešće korišćen celobrojni tip je **int**

unsigned/signed short/long int

- **signed int** ili samo **int**
- **short int** ili samo **short**
- **long int** ili samo **long**
- **unsigned int** ili samo **unsigned**

- Ukoliko su celobrojne vrednosti dovoljno male, može se koristiti short

REALNI BROJEVI

- Koriste se za predstavljanje realnih (razlomljenih brojeva):

  12.22, **234.0004444**, **-11.4444**

  – **decimalna tačka a ne decimalni zarez !**

- Najčeće korišćen je **double**

float , double , long double

- Kada se želi uštedeti na memorijskom prostoru, a raspon upotrebljenih vrednosti to dozvoljava, koristiti se **float**

- Kada se koriste izrazito velike vrednosti, ili je potrebno postoći veliku preciznost, koristi se **long double**

CHAR TIP ...

- Karakteri:
  'A', 'B', 'c', 'd', '1', '4', '#', '?', '\n'

- Promenljive **char** tipa se koriste za čuvanje tekstualnih znakova:
  - slova
  - cifara
  - specijalnih znakova
  - neštampajućih (belih) znakova
  - ali može da se koristi i za čuvanje malih celobrojnih vrednosti (**od 0 do 255 ili od -128 d0 127**)

... CHAR TIP

- **CHAR** je samo broj!
- Svakom karakteru se pridružuje numerički kod
- Postoje različiti skupovi kodova:
  - ASCII (American Standard Code for Information Interchange) – najčešći
  - EBCDIC – zastareo, retko se koristi
  - Unicod – noviji, dobija dominantu ulogu
- Vežbaćemo sa ASCII kododovima

DEKLARACIJA PROMENLJIVE

- Promenljiva se deklariše ali joj se ne dodeljuje inicijalna vrednost

tip identifikator;

```
int godina;
float pi;
short sat;
char znak;
```

- Iako vrednost nije esplicitno navedena,
  C kompajler dodaje neku vrednost
  (ako je sreće, to je **nula**)

DEFINICIJA PROMENLJIVE

- Promenljiva se deklariše ali joj se dodeljuje i inicijalna vrednost

tip identifikator = vrednost;

```
int godina = 2011;
float pi = 3.14;
short sat = 23;
char znak =  'a';
```

- Dobra praksa je uvek inicijalizovati promenljivu na poznatu i željenu vrednost

INICIJALIZACIJA PROMENLJIVE

- Dodela vrednosti naknadno već deklarisanoj ili inicijalizovanoj promenljivi

identifikator = vrednost;

```
godina = 2014;

sat = sat – 1;
```

- **Da bi se promenljiva koristila mora prethodno biti deklarisana !**

- Konkretna vrednost zove se **neposredni operand** jer joj se vrednost neposredno zadaje i ne može menjati

MEMORIJSKA KLASA PROMENLJIVE

- Definiše u kojem delu memorije će se nalaziti promenljiva
- Opciono se može navesti ispred oznake tipa u deklaraciji promenljive, ako se ne navede podrazumeva se **auto**

  <mem_klasa> tip identifikator;

- Memorijske klase u C programskom jeziku su:
  - **auto** – kreira se na početku bloka u kojem je deklarisana (u nekoj funkciji), traje do kraja bloka, utiče da li je lokalna ili globalna promenljiva
  - **register** – sugeriše kompajleru da smesti promenljivu u registar, ali kompajler ne mora to da uradi tako
  - **static** – promenljiva se kreira na početku programa i traje do kraja izvršavanja programa (vrednost promenljive se prenosi iz jednog izvršavanja funkcije u drugo izvršavanje funkcije)
  - **extern** – označava da se deklaracija promenljive nalazi u nekoj eksternoj datoteci

PRIMERI RADA SA PROMENLJIVAMA

Koristiti %f kod printf umesto %d.

1. Program koji obračunava transakciju dinara u evro po kursu 116.5, pretpostaviti da se menja 155000 dinara.
   / je operator deljenja

2. Program koji računa prosečnu potrošnju goriva na pređenih 100 kilometara ako je pređeno 350 km a potrošeno 17 l goriva.
   ***** je operator množenja

3. Program koji računa površinu i obim kruga poluprečnika

$$P = r^2\pi \qquad O = 2r\pi$$

KONSTANTE

KONSTANTE

- Identifikator čija vrednost se ne menja u programu
- **Netipska**
  - vrednost zamenjuje identifikator pre kompajliranje
  - postaje neposredni operand

```
#define Punoletan 18
#define PorukaLozinka “Unesite lozinku”
```

- **Tipska**
  - čuva se u memorije ali joj se vrednost ne može menjati
  - tip se ne mora eksplicitno navoditi (zaključuje se iz vrednosti)
  - mora se dodeliti vrednost

```
const Punoletan = 18;

const short RadniDanSati = 8;

const double pi = 3.14159265358979323846264433;
```

PRIMERI RADA SA KONSTANTAMA

- Šta su kandidati za konstante u prethodnim primerima?
- **kurs**
- **kmprosek**
- **pi**

DEKLARACIJE TIPOVA

DEKLARACIJE TIPOVA

- Korišćenjem ključne reči **typedef** postojećim tipovima podataka daju se nova imena (**ne nastaju novi objekti, niti novi tipovi!**)

typedef tip novo_ime_tipa;

- **novo_ime_tipa** postaje sinonim za **tip**
- Kasnije se u kodu koriste ravnopravno sa istim značenjem
- Svrha i korisnost deklaracije tipova se uočava tek kod složenih tipova:
  - omogućuje lakše razumevanje (čitanje) programskog koda
  - omogućuje lakše dokumentovanje programa

PRIMERI DEKLARACIJE TIPOVA


```
typedef int Brzina;

...

Brzina prva, druga, treca;
```

```
typedef  int TDaniUMesecu[31];

...

TDaniUMesecu Januar, Mart;
```

ENUMERACIJA

NABROJANI TIP – ENUMERACIJA …

- Skup mogućih vrednosti je skup svih nabrojanih vrednosti
- U C programskom jeziku je skalar
- Ona služi da se napravi fiksna lista nekih vrednosti
- Svaku nabrojanu vrednost kodira 16bitnim brojem
- Deklariše se na sledeći način:

```
enum naziv_enum_tipa { lista_dozvoljenih_vrednosti }
```

… NABROJANI TIP – ENUMERACIJA …

- Na primer:

```
enum {Ne, Da};
enum temp {min = -15, radna = 30, maks = 50};
enum VojnickiCin {Razvodnik, Desetar, MladjiVodnik};
typedef enum VojnickiCin TVojnickiCin;
enum meseci {Jan=1, Feb, Mart, Apr, Maj, Jun, Juli, Avg, Sept, Okt,
    Nov, Dec};
enum temp temperatura; //moze -15, 30 ili 50
enum VojnickiCin Vojnici;   // ali sa TVojnickiCin Vojnici;
Vojnici = Desetar;          // ali i sa Vojnici = 1;
Vojnici = Vojnici + 1;      //koju vrednost sada ima Vojnici?
```

- Ove vrednosti mogu na ulaz/izlaz ali samo kao int

… NABROJANI TIP – ENUMERACIJA

- Svaki element enumeracije zauzima tačno određenu poziciju u enumeraciji
- Vrednosti mogu biti i eksplicitno zadate, pri čemu dalje nabrajanje nastavlja od definisane vrednosti
- Enumeracija omogućava veću čitljivost koda, jer često postoji potreba da se vrednost koju može da uzme neka promenljiva ograniči na jedan skup mogućih vrednosti
- Omogućuje da kompajler uoči ako se ne upotrebi neka od očekivanih vrednosti (jer su samo enum vrednosti legalne) čime se mogu smenjiti semantičke greške
- enum se deklariše van ***main()*** metode

POKAZIVAČI

Dragan dr Dinu

POKAZIVAČI ...

- Pokazivač nosi indirektni podatak:
  adresu memorijske lokacije gde se nalazi stvarni podatak

- Tretira se kao skalar jer je to zapravo broj (lokacija u memoriji)

- Pokazivačke promenljive pokazuju na druge promenljive ili na početak memorijskog bloka
  (pokazivači na promenljive tipe *int*, *float*, i sl.)

- Deklaracija pokazivača:

  tip *pok;

  pokazivač **pok** na promenljivu tipa **tip**

... POKAZIVAČI ...

- Definisanje pokazivača:

  tip *pok = &prom;

  pokazivač **pok** na promenljivu tipa **tip** koji čuva adresu promenljive **prom**

- Primenom unarnog operatora ***** posredno se pristupa nekom podatku pomoću adrese (**dereferenciranje**)

- Inicijalizacija pokazivača:

  pok = &prom;

  pokazivaču **pok** se dodeljuje adresa promenljive **prom**
  (**pok** pokazuje na **prom**)

- Unarni operator **&** daje adresu promenljive (**referenciranje**)

... POKAZIVAČI ...

- Pristup vrednosti na koju pokazuje pokazivač:

prom2 = *pok;

promenljiva **prom2** dobija vrednost sa lokacije na koju pokazuje pokazivač **pok**

***pok =prom3;**

u lokaciju na koju pokazuje pokazivač **pok** upisuje se vrednost promenljive **prom3**

prom4 = pok;

promenljiva **prom4** dobija adresu lokacije na koju pokazuje pokazivač **pok**

pok =prom5;

u pokazivač **pok** upisuje se vrednost promenljive **prom5**

POKAZIVAČI – primeri

- Deklarisanje:

```
int a = 5;
int b, c;
int *p1, *p2;
```

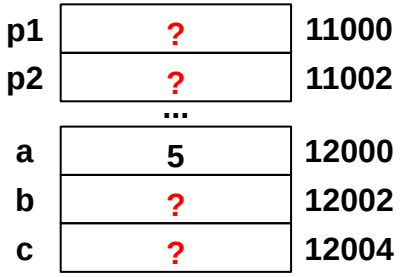

- Dodela vrednosti:

```
p1 = &a;
p2 = &b;
```

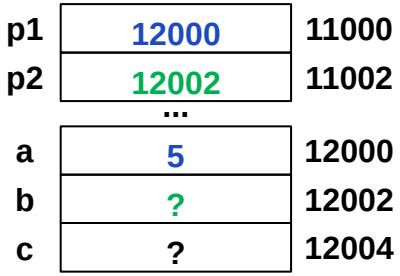

- Pristup lokaciji:

```
c = *p1;
*p2 = 6;
p2 = p1
p1 = 157;
```

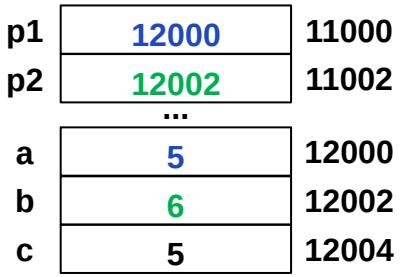

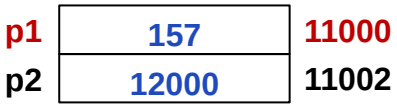

OPERACIJE SA POKAZIVAČIMA

- Dodela vrednosti dovodi do toga da obe pokazivača pokazuju na isto

```
int a = 5;
int *p1, *p2;
p1 = &a;
p2 = p1;          // p1 i p2 sada pokazuju na istu lokaciju
```

- Mogu se sabirati/oduzimati sa brojem

```
p1 = p1 + 10;     // ako je p1 bilo 12000, posle sabiranja biće 12020
p2++;             // ako je p2 bilo 12002, posle inkrementiranja biće 12004
                  // zbog int koji zauzima 2 bajta
```

- Mogu se porediti

```
if (p1 == p2)     // proverava se da li su iste adrese
```

NULL KONSTANTA

- Nalazi se u fajlu zaglavlja **<stdio.h>**
- Ako pozivač ima vrednost **NULL**, onda ne pokazuje ni na šta

- Primer:

```
int *p;
p = NULL;
```

- **Neinicijalizovana promenljiva nema vrednost NULL !**
  (mora se eksplicitno inicijalizovati)

```
int *p;   ⇨   p != NULL;
```

VOID TIP

- Generički tip pokazivača – **void**

  void *pokVoid;

  pokazivač **pokVoid** ne može do podatka jer on ne pokazuje na konkretan tip

- Može primiti vrednost drugih pokazivača:

  int *pokInt;

  pokVoid = pokInt;

- Sada **pokInt** i **pokVoid** pokazuju na istu memorijsku lokaciju

- Ipak, do podatka se može doći samo eksplicitnom konverzijom tipa:

  int a = (int *) pokVoid + 12;

RAD SA POKAZIVAČIMA...

- Dinamička alokacija memorije:
  - **malloc** funkcija, alocira memoriju tražene veličine i vraća pokazivač na alociranu memoriju (ako je uspelo) ili NULL (ako alociranje nije uspelo)

    int *pokInt = (int *)malloc(sizeof(int));

    - **sizeof** je operator za određivanje memorije koju zauzima neka promenljiva ili tip

  - **calloc** funkcija, alocira blok kontinualne memorije za **N** elemenata određene veličine, i za razliku od **malloc** postavlja vrednosti svih lokacija na 0, vraća pokazivač na alociranu memoriju (ako je uspelo) ili NULL (ako alociranje nije uspelo)

    double *pokNizDoble = (double *)calloc(10, sizeof(double));

... RAD SA POKAZIVAČIMA

- **realloc** funkcija, pokušava da proširi alociranu memoriju tako da odgovara traženoj veličini, vraća pokazivač na alociranu memoriju (ako je uspelo) ili NULL (ako alociranje nije uspelo)

  double *pokNizDoble = (double *)realloc(pokNizDoble , 15* sizeof(double));

- Kada se završi sa radom, alociranu memoriju je potrebno osloboditi, C program to ne radi automatski
  - **free** funkcija, koristi se za oslobađanje (dealociranje) dinamički zauzete memorije (**malloc, calloc, realloc**), ne vraća nikakvu vrednost

    free (pokInt);

    free(pokNizDouble);

ČESTE GREŠKE U RADU SA POKAZIVAČIMA

- Iako je moguće, da li je potrebno deklarisati pokazivač na konstantu?
  const int *pok;
- Isto važi i za konstantan pokazivač na promenljivu
  int * const pok = &a;
- Nemoguće je promeniti adresu promenljive (ne zavisi od nas)
- Sledeći izrazi su pogrešni:

```
p1 = &5;
p2 = &(i + 7);
p3 = &(x == y);
&x = &y;
&x = 150;
```

KOMUNIKACIJA SA OKOLINOM

Dragan dr Dinu

KOMUNIKACIJA SA OKOLINOM

- C sve uređaje tretira kao fajl
- Upisuje se i čita iz fajla

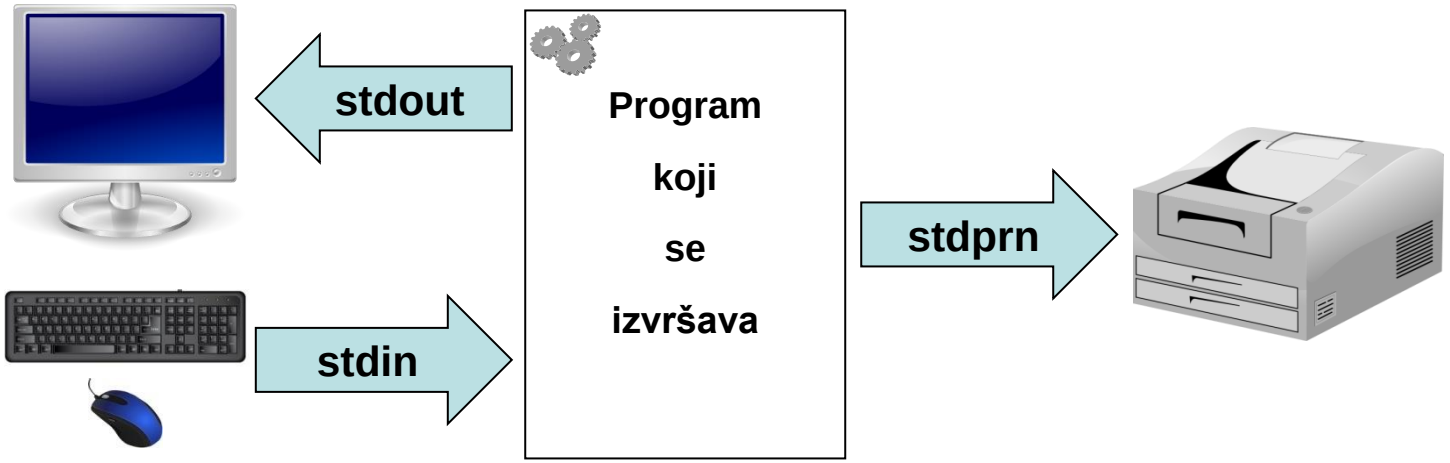

OSNOVNO O FUNKCIJAMA

- Omogućuju **modularnost**, ponovno **korišćenje**
- Implementiraju **semantički zatvoren posao** tako da se mogu koristiti u drugom rešenju
- Identifikuju se **nazivom**
- Potrebne podatke za rad dobijaju putem **ulaznih** i/ili **ulazno/izlaznih** parametara
- Rezultate rada prosleđuju **nazivom** i/ili **izlaznim** parametrima
- Mogu biti ugrađene (deo pratećih C zaglavlja) ili ih program implementira i koristi

PRINTF FUNKCIJA ...

- Koristi se za prikaz podataka korisniku
- Automatski konvertuje podatke iz promenljivih u izlazni tekst
- Može imati jedan (najmanje) ili više parametara
- Deo je standardnog fajla izlaza/ulaza, **<stdio.h>**

printf("*Tekst*", promenljive...)

- **Tekst** može sadržati:
  - običan string, npr. **FTN**
  - iskejp sekvence, npr. **\n**
  - format polja – definiše kako treba interpretirati promenljive, npr. **%d**

... PRINTF FUNKCIJA

- Izlaz se dodatno može formatirati pomoću iskejp sekvenci
- Broj promenljivih bi trebalo da odgovara broju format polja
  - ako ima više promenljivih, ništa se neće desiti
  - **ako ima više format polja, nešto će se ispisati**
- Funkcija printf svojim identifikatorom vraća broj konvertovanih (ispisanih) karaktera na monitor

```
char adresa[] = “Fruskogorska”;
unsigned broj = 11;
printf("Adresa: \" %s\n%u \"", adresa, broj);
```

Na ekranu je prikazano:

```
Adresa: "Fruskogorska
11"
```

  - **printf vraća vrednost 26, a ne 25, zašto?**
- **fflush(stdout)** – čisti fajl u koji ispisuje printf

FORMAT POLJA PRINTF FUNKCIJE

Formira se na sledeći način:

% [flags] [width] [.prec] form.ind.

1. %
2. **flags: -** ili **+** ili **blank** ili **0**
3. **width**
4. **.prec**
5. **format identifikatori:**
   d ili **i** ili **o** ili **u** ili **x** ili **X** ili **f** ili **e** ili **g** ili **E** ili **G** ili **c** ili **s** ili **%**

2, 3, 4 moguće je preskočiti (zato **[ ]**)

1 i 5 su obavezni

-, poravnaj ulevo, inače udesno
+, forsiraj predznak
blank, prefiksovan praznim mestima,
0, prefiksovan nulama
[width] – min. mesta ekrana, moguća dopuna **blank** ili **0**,
[.prec] – specifikator preciznosti,
d,i – označeni dekadni ceo broj,
hd – short, **ld** – long
o – neoznačeni oktalni ceo broj,
u – neoznačeni dekadni broj,
x – neoznačeni heks. ceo broj,
X – neoznačeni heks. ceo broj,
f – vrednost u obliku [-]dddd.dddd,
lf – double, **Lf** – long double
e – vred. [-]d.dddd ili e[+/-]ddd,
g – e ili f oblik,
E,G – kao e,g, E umesto e,

ISKEJP SEKVENCE (ESCAPE SEQUENCES)

ZAPIS	ZNAČENJE SEKVENCE
\n	prelazak u novi red (NewLine)
\t	horizontalna tabulacija, horizontalni pomeraj (Horizontal Tabulation)
\v	vertikalna tabulacija, vertikalni pomeraj (Vertical Tabulation)
\b	povratak za jedno mesto ulevo (Backspace)
\r	povratak na početak tekućeg reda (Carriage return)
\f	prelazak na novu stranicu (Form feed)
\a	oglašavanje sistemskog zvona, sistemski bip (Alert/Bell)
\'	vrednost simbola jednostrukog navodnika
\"	vrednost simbola dvostrukog navodnika
\?	vrednost simbola znaka pitanja
****	vrednost simbola obrnute kose crte (Backslash)
\o□□□	vrednost simbola čiji je ASCII kôd zapisan oktalno, za 'A' je '\o101'
\x□□	vrednost simbola čiji je ASCII kôd zapisan heksadecimalno, za 'A' je '\x41'

PRINTF FUNKCIJA PRIMERI

- U prethodnim primerima identifikovati format polja u printf funkcijama.
- Izmeniti gde je moguće %f u %d
- Formatirati prikaz tako da lepo izgleda
  (koristiti ----------, poravnavanje,
  širinu i preciznost prikazivanja rezultata)
- Kod prvog primera (kurs) probati %9.2, pa %09.2
- Probati i **fflush(stdout)**

SCANF FUNKCIJA ...

- Koristi se za preuzimanje vrednosti od korisnika
- Automatski konvertuje ulazni tekst u odgovarajuće tipove podataka i upisuje podatke u promenljive
- Trebalo bi da ima minimum dva ili više parametara
- Deo je standardnog fajla izlaza/ulaza, **<stdio.h>**

scanf("*Tekst*", adrese_promenljivih ...)

- **Tekst** sadržati format polja (slično printf funkciji)

... SCANF FUNKCIJA

- **Mora biti adresa promenljive** a ne samo identifikator (osim u slučajevima kada je identifikator zapravo adresa ...)

  scanf("%d", a); – će izazvati grešku, možda baciti poruku o grešci, ali će program vrlo verovatno nastaviti sa radom

- Do adrese promenljive dolazi se operatorom **&**

  scanf("%d", &a);

- Funkcija scanf svojim identifikatorom **vraća broj uspešno obavljenih konverzija**

- Broj promenljivih bi trebalo da odgovara broju format polja
  - ako ima više promenljivih, ništa se neće desiti
  - **ako ima više format polja, preuzeće vrednosti za sva format polja ali ih nigde neće upisati**

FORMAT POLJA SCANF FUNKCIJE

Formira se na sledeći način:

% [flags] [width] [.prec] form.ind.

1. %
2. *****
3. **width**
4. **format identifikatori:**
   d ili **i** ili **hd** ili **ld** ili **o** ili **u** ili **x** ili **X** ili **f** ili **lf** ili **Lf** ili **e** ili **g** ili **E** ili **G** ili **c** ili **s** ili **%**

Korake 2, 3 moguće je preskočiti

Koraci 1 i 4 su obavezni

% - mark konverzacionog polja,

[*] – preskoči 1 ul. polje datog tipa,

[width] – min. broj karaktera koji će se čitati, ali i manje ako se dostigne blank ili nekonvertabilni karakter,

form.ind. – obavezan, oznaka kraja konverzacionog polja, specifikuje način interpretacije učitanog,

SCANF FUNKCIJA PRIMERI

- U prethodnim primerima identifikovati kojim promenljivama vrednost treba korisnik da definiše
- Odabrati odgovarajuća format identifikatore
- Uočiti da bez prethodne upotrebe printf funkcije koja objašnjava scanf akciju, korisnik neće znati šta treba da unese, npr.

```
printf("Unesite vrednost promenljive a:\n");
scanf("%d", &a);
```

- Šta se desi ako se izuzme \n iz printf funkcije?